

Nr 16

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Driftbudgeten

Femte huvudtiteln

1:o) **Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 2 (bilaga 1, punkt 1, s. 3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1955) föreslagit riksdagen att till Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 32 000 kronor.

Under ifrågavarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett obetecknat anslag av 91 000 kronor. Vid anmälan förut nämnda dag av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har departementschefen (V ht p. 6) redogjort för en av socialstyrelsen (skr. 18/10 1954) gjord framställning, vari hemställts om ökad medelsanvisning till kostnaderna för insamling av uppgifter till konsumentprisindex. För innevarande budgetår beräknas kostnaderna till 123 000 kronor eller 32 000 kronor utöver det belopp som står till förfogande. Departementschefen har i nämnda sammanhang, efter samråd med chefen för civildepartementet, anfört att uppgiftsinsamlingen tills vidare under innevarande budgetår bör ske som nu. Socialstyrelsens kostnadsberäkning anses därför få godtagas.

Utskottet. Från ifrågavarande anslag bestrides kostnaderna för prisinsamlingen till den konsumentprisindex — avseende hela den privata konsumtionen i landet — som förra året ersatte de tidigare levnadskostnads- och konsumentprisindexserierna. Enligt vad departementschefen anfört vid anmälan av anslagsbehovet för nästa budgetår beror den nu redovisade kostnadsökningen huvudsakligen på att de personliga besöken genomsnittligt tar avsevärt längre tid än som förutsatts. Utskottet vill icke motsätta sig att prisinsamlingen tills vidare under innevarande budgetår fortsättes enligt det

tillämpade programmet. Utskottet har emellertid härvid i anslutning till departementschefens uttalande i nämnda sammanhang förutsatt, att socialstyrelsen anbefalles att närmare analysera kostnadsfrågan och de problem som sammanhänger med indexens precision.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må till *Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 32 000 kronor.

2:o) **Fattigvård och barnavård för lappar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 4 och 5), vilket avser viss retroaktiv statsbidragsgivning till kostnader för fattigvård av lappar, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att från det för budgetåret 1954/55 till Fattigvård och barnavård för lappar anvisade förslagsanslaget må utgivas ersättningar i enlighet med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1955 förordade grunderna.

3:o) **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 5 och 6) föreslagit riksdagen att till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 619 500 kronor.

Natten den 4—5 mars 1954 nedbrann elevförläggningen Norrgården vid Johannisberg praktiskt taget fullständigt. Norrgården var avsedd för 20 elever. F. n. utnyttjas vissa utrymmen hörande till den andra elevförläggningen, Sörgården. Med anledning av branden har socialstyrelsen föreslagit uppförande av en ny elevförläggning för 15 elever, ombyggnad av Sörgården samt uppförande av vissa personalbostäder. Kostnaden för nybyggnad av elevhem har beräknats till 375 000 kronor, varjämte 90 750 kronor beräknas för ett friliggande personalbostadshus om 2 lägenheter. För kabel- och kulvertledningarna samt vissa ombyggnads- och reparationsarbeten å andra till skolan hörande byggnader har beräknats 34 340 kronor. Därutöver erfordras för nyanskaffning av förstörda inventarier minst 25 000 kronor. Ombyggnaden av Sörgården drager en kostnad av 30 700 kronor. Slutligen beräknas på sedvanligt sätt ett tillägg av 12 % för arvoden, administration och oförutsett, vilket gör ett belopp av 63 710 kronor. Kostnaderna skulle sålunda belöpa till sammanlagt 619 500 kronor.

Departementschefen erinrar, att ifrågakvarande ungdomsvårdsskola är den enda inom hela Norrland som är inrättad för yrkesutbildning av manligt klientel. Ungdomsvårdsskoleorganisationen saknar möjlighet att kompensera den genom branden inträffade platsminskningen inom ramen för orga-

nisationen i övrigt. Det är därför angeläget att en ny avdelning uppföres i stället för den nedbrunna. Förut denna dag har departementschefen vid behandlingen av ungdomsvårdsskoleutredningens betänkande (V ht p. 37) anslutit sig till den synpunkten att elevavdelningarna bör vara relativt små. Enligt hans mening bör därför platsantalet vid den nya avdelningen vid Johannisberg icke uppgå till mer än 15, vilket även överensstämmer med socialstyrelsens förslag.

Mot det framlagda byggnadsprojektet framföres ingen erinran. Jämväl kostnadsberäkningarna anses godtagbara. För ändamålet erfordras sålunda ett anslag av 619 500 kronor.

De nuvarande provisoriska anordningarna vid Johannisberg är av mycket besvärande natur. Det är därför av vikt att återuppbyggnadsarbetet får påbörjas snarast.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot de framlagda byggnadsprojekten eller mot kostnadsberäkningarna, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 619 500 kronor.

4:o) **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 7 och 8), hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att från det för budgetåret 1954/55 till Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud anvisade förslagsanslaget må bestridas särskilda ersättningar med sammanlagt högst 190 000 kronor till ortsombuden för sådant arbete av engångsnatur, som föranletts av 1952 års folkpensionsreform.

Kapitalbudgeten

Statens utlåningsfonder

5:o) **Lånefonden för bostadsbyggande.** Kungl. Maj:t har (bilaga 10, punkt 1, s. 47 och 48 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1955) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att under budgetåret 1954/55 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 750 000 000 kronor, dels ock till Lånefonden för bostadsbyggande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 95 000 000 kronor.

Riksdagen har medgivit, att preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, under budgetåret 1954/55 må meddelas intill ett belopp av 550 000 000 kronor (prop. 1954: 1, bil. 26; statsutsk. utl. 1954: 123; rskr. 1954: 294). Vid anmälan tidigare nämnda dag av frågan om ram för den preliminära långivningen och anslag till lånefonden för bostadsbyggande för budgetåret 1955/56 har departementschefen redogjort för en förnyad beräkning av långivningen under innevarande budgetår.

Enligt denna beräkning kan antagas att under budgetåret 1954/55 kommer att igångsättas 57 000 à 58 000 lägenheter. På grundval härav uppskattas den preliminära långivningen under budgetåret till 590 000 000 kronor, varav 265 000 000 kronor för tertiärlån och 325 000 000 kronor för egnahemslån och förbättringslån. För avveckling av föreliggande balans av ärenden avseende lån till bostadshus har vidare beräknats, att ramen bör utökas med 160 000 000 kronor, varav 95 000 000 kronor avser tertiärlån och 65 000 000 kronor egnahemslån.

I anledning av vad sålunda har anförts föreslår departementschefen, att under innevarande budgetår preliminära beslut om tertiärlån, egnahemslån och förbättringslån skall kunna meddelas med ytterligare högst 200 000 000 kronor. Preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, bör alltså under budgetåret 1954/55 kunna meddelas intill ett belopp av (550 000 000 + 200 000 000) 750 000 000 kronor.

Förut nämnda igångsättning av nya byggnadsföretag under budgetåret 1954/55 medför att medelsbehovet blir större än som ursprungligen beräknats, sammanhängande med att beviljade egnahemslån i flertalet fall utbetalas i förskott. Vid anmälan av frågan om anslag till lånefonden för bostadsbyggande för nästa budgetår har departementschefen uppskattat det ytterligare medelsbehov under innevarande budgetår, som föranledes dels av den nämnda ökade igångsättningen av lägenheter i en- och tvåfamiljshus, dels av en icke förutsedd ökning av färdigställandet av lägenheter under 1953 och 1954, till 95 000 000 kronor. Angivna belopp bör anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Norling* och *Öhman* (I: 221) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Senander* och *Johansson* i Stockholm (II: 286), hemställes, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta *dels* att under budgetåret 1954/55 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 850 000 000 kronor, *dels ock* att till Lånefonden för bostadsbyggande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 115 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för nämnda yrkanden hänvisas till motionen I: 221.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär dels att den av riksdagen fastställda ramen för den preliminära långivningen under innevarande budgetår vidgas med 200 milj. kronor till 750 milj. kronor, och dels att medelsanvisningen för samma budgetår för utbetalningar av lån ökas med 95 milj. kronor till 495 milj. kronor.

Förslaget i fråga om utvidgningen av den preliminära långivningen är intill ett belopp av 40 milj. kronor betingat av en icke förutsedd ökning av egnahemsbyggandet under år 1954 och i övrigt av behovet att avveckla en föreliggande balans av låneärenden rörande såväl flerfamiljshus som egnahem. Även förslaget om ökad medelsanvisning för utbetalningar av lån är föranlett av att bostadsbyggandet har blivit större än som ursprungligen beräknades.

I motionerna I: 221 och II: 286 har — i enlighet med de förslag, som bostadsstyrelsen framlagt i ämnet — yrkats, att ramen för den preliminära långivningen under innevarande budgetår vidgas till 850 milj. kronor samt att anslaget till lånefonden för nämnda budgetår ökas med 115 milj. kronor.

Utskottet, som avser att framdeles pröva frågan om bostadsbyggandets omfattning under nästa budgetår, är icke berett att i nuvarande läge förorda någon avvikelse från propositionens förslag beträffande beräkningen av långivningen och anslagsbehovet under löpande budgetår. Utskottet avstyrker sålunda motionsyrkandena.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 221 och II: 286, såvitt nu är i fråga,

a) medgiva, att under budgetåret 1954/55 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 750 000 000 kronor;

b) till *Lånefonden för bostadsbyggande* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 95 000 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd

6:o) **Tilläggsloan till viss bostadsbyggnadsverksamhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 48 och 49) föreslagit riksdagen att medgiva, att under budgetåret 1954/55 preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tilläggsloan till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må meddelas intill ett belopp av 227 000 000 kronor.

Riksdagen har medgivit, att preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tilläggsloan till viss bostadsbyggnadsverksamhet, under budgetåret 1954/55 må meddelas intill ett belopp av 167 000 000 kronor. Under nästföregående punkt har departementschefen förordat, att den av

riksdagen för innevarande budgetår fastställda ramen för preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, skall ökas från 550 000 000 kronor till 750 000 000 kronor. Härvid har förutsatts, att avveckling av en balans av ärenden avseende lån till flerfamiljshus bör ske intill ett belopp av 95 000 000 kronor i tertiärlån. Häremot svarar ett belopp av 60 000 000 kronor i tilläggs lån. Departementschefen föreslår därför, att preliminära beslut om tilläggs lån under budgetåret 1954/55 skall kunna meddelas med ytterligare 60 000 000 kronor, d. v. s. intill ett belopp av (167 000 000 + 60 000 000) 227 000 000 kronor.

I de förut nämnda inom första kammaren av herrar *Norling* och *Öhman* samt inom andra kammaren av herrar *Senander* och *Johansson* i Stockholm väckta motionerna I: 221 och II: 286 hemställes, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta att under budgetåret 1954/55 preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må meddelas intill ett belopp av 252 000 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört under nästföregående punkt tillstyrker utskottet att ramen för preliminära beslut om tilläggs lån under innevarande budgetår fastställs i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 221 och II: 286, såvitt nu är i fråga, medgiva, att under budgetåret 1954/55 preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må meddelas intill ett belopp av 227 000 000 kronor.

Stockholm den 1 februari 1955

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Gillström, fröken Andersson, herrar Pålsson, Einar Persson, Ragnar Persson, Thun, Sunne, Elfving, Aastrup och Jacobsen; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Malmberg i Skövde, Andersson i Malmö, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Åkerström, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Birke, Persson i Växjö, Onsjö, fröken Vinge och fröken Ager.